

Landsstyremøte
Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund
Oslo 17. juni 1987

Med forbehold om endringer
SPERRET til 17.6.87 kl 0900

Statsminister
Gro Harlem Brundtland

DEN POLITISKE SITUASJONEN

Politiske kommentatorer vil lenge være opptatt av å analysere de politiske følgene av sammenbruddet i det borgerlige tre-parti samarbeidet sist fredag.

Men en konklusjon kan allerede trekkes: Arbeiderpartiet går styrket ut etter et politisk og økonomisk svært krevende år, med ansvaret for styringen av landet.

Det vi nå ser demonstrert på nytt, er styrken i den erfaring vi har gjort gjennom mange tiår som landets ledende politiske kraft: Det å ha vilje til å ta ansvar, også i vanskelige situasjoner, gir også tillit.

Hvis vi går ett år tilbake - da Arbeiderpartiet måtte påta seg regjeringsansvaret fordi tre-parti samarbeidet allerede den gang i virkeligheten var kommet til veis ende - var det mange som opplevet den nye situasjonen som uvant og vanskelig.

Det var et borgerlig flertall på Stortinget som ville legge begrensninger på hva vi kunne få til. Landet var midt i en økonomisk krise som ville kreve tunge og vanskelige avgjørelser. Ingen trodde det ville bli noen dans på roser.

Men vi påtok oss ansvaret og vi står sammen om jobben.

Vi har har maktet å skape flertall for en ny kurs. Vi er på vei ut av de økonomiske problemene. Vi har stanset

høyre-dreiningen i samfunnet. Vi har lagt grunnlaget for nye reformer på et bredt felt.

Og det er det som er vårt viktigste ansvar som parti og bevegelse: Å påvirke utviklingen av samfunnet så langt vi maktet, med utgangspunkt i våre verdier og mål.

Hva er det vi har oppnådd ?

Vi har fått betydelig gjennomslag for vår politikk og våre prioriteringer. Langt mer enn vi ville hatt noen som helst mulighet for å oppnå i opposisjon.

- Den aller viktigste reformen druknet nesten i det borgerlige spillet i Stortings-innspurten: Skattereformen. Etter mer enn 17 års drakamp har vi oppnådd bred enighet i skattereforarbeidet som vil gi oss et mer rettferdig og mer effektivt skattesystem. Det vil styrke våre muligheter til å rydde opp i økonomien.

Regjeringen vil følge opp med konkrete forslag allerede i statsbudsjettet for 1988.

- Vi har foretatt nødvendige innstramminger i den økonomiske politikken og økt innsatsen for nyskaping og omstilling i fastlands-Norges næringsliv gjennom økt satsing på forskning og utdanning, og gjennom en mer omfattende og mer effektiv distriktspolitikk.

Vi ser allerede resultater. Eksporten øker, mens importen synker. Vi produserer mer - og forbruker mindre.

- Vi har lyktes i å få istand et inntektspolitisk samarbeid som sikret den nødvendige nøkternhet i årets inntektsoppgjør.

Det var dette som sto på spill i Stortinget fredag. Tross klare signaler fra en samlet fagbevegelse, vek de borgerlige ikke tilbake for å sette hele det inntektspolitiske samarbeide i fare for å oppnå den regjeringsmakt de frivillig ga fra seg i fjor.

- Vi har skjermet viktige velferdsoppgaver mot nedskjæring. Helsesektoren har fått vekst. Utdanningskapasiteten for sykepleiere er økt. Sykehusene har fått bedre muligheter for å drive effektivt.

- Vi har stanset planene om kommersielle sykehus.

- Vi har utvidet svangerskapspermisjonen og økt tempoet i utbyggingen av barnehager.

- Vi har bedret de unges muligheter på boligmarkedet ved å utvide mulighetene for etableringslån for unge mennesker og bygging av utleieboliger.

Vi beklager at det borgerlige flertallet under behandlingen av revidert nasjonalbudsjett satte opp topprenten i Husbanken, etter at vi fikk satt den ned. Dette er også et galt signal når prisstigningen er på vei ned og grunnlaget blir lagt for et lavere rentenivå.

I forbindelse med statsbudsjettet for 1988 vil vi foreta en bred gjennomgang av tiltakene for å lette situasjonen spesielt for de unge på boligmarkedet. Her vil vi se Husbankrenten i sammenheng med andre tiltak for førstegangsetablerende.

- Studiefinansieringen er bedret og kulturbudsjettet er økt.

- Vi har ført en aktiv oljepolitikk og bidratt til en høyere og mer stabil oljepris.

- Også i utenrikspolitikk har vi fått tilslutning for en mer aktiv og målrettet kurs i vår tids store og avgjørende spørsmål: Arbeidet for avspenning og nedrustning - og miljøproblemene. Vi har lagt grunnlaget for en ny og konstruktiv debatt om vårt forhold til Europa.

La meg også få nevne saker som fagbevegelsen har vært spesielt opptatt av, men som dere ikke nådde fram med overfor den forrige regjeringen.

Ett eksempel er kontraktørvirksomheten der vi nå har gjennomført tiltak som kan bidra til å begrense den. Det gjelder arbeidsmiljølovens sikkerhetsbestemmelser overfor en-mannsbedrifter, strengere krav til å bli behandlet som selvstendig næringsdrivende i forhold til skattelovene, og det gjelder kontrollen med den ulovlige utleien av arbeidskraft.

Et annet eksempel er at vi nå bidrar til å rette opp den forringelsen av statspensjonene som skjedde i mange år, og som førte til at mange statsansatte fikk mindre enn forutsatt igjen for det de gjennom mange år betalte inn til pensjonskassa.

I samferdselspolitikken har det vært en nær kontakt med fagbevegelsen. I postmeldingen fikk organisasjonene betydelig gjennomslag for sine synspunkter. Det samme er tilfelle med omorganiseringen av Televerket, og i forbindelse med det utvalget som skal gjennomgå Samferdselsloven.

Listen kan forlenges. Det kanskje viktigste er at vi har åpne kanaler og drøfter sakene sammen. Å holde kontakt med fagbevegelsen er en oppgave som ledelsen i alle departementer har ansvar for, og jeg håper alle bidrar til å gjøre disse kanalene, begge veier, til mest mulig konstruktive mekanismer for faglig-politisk samarbeid.

*

Kan vi så føye til denne listen av hva vi har oppnådd - Aftenpostens konklusjon fra lørdag: "Borgerlig samarbeide i ruiner" ?

Det de nå har avblåst - fornuftig nok - er nye runder med forhåndsannonserte kriser. Det var et spill av krefter og et lite meningsfylt politisk arbeid. Taktikken var viktigere enn

politikken. De som først og fremst har tapt er norsk landbruk, kommunene og de med Husbanklån - som må bære kostnadene for spillet på borgerlig side.

Det var ikke bare spillet om regjeringsmakten som skulle føres fram til en avgjørelse - men spillet om "svarteper". Høyre - som i 1983 gikk til valg på slagordet "Høyre tar ansvar" har siden vært mest opptatt av å plassere ansvaret hos andre.

Ansvaret for alt som gikk galt i norsk økonomi med Høyre fem år i posisjon - forsøker de å plassere hos Arbeiderpartiet.

Og ansvaret for alt som har gått galt med Høyre i opposisjon - det skulle plasseres hos Senterpartiet.

Annerledes er det vanskelig å tolke det vi opplevde i Stortinget fredag. Høyre ble grundig avslørt. Partiet ga inntrykk av at det ville kaste regjeringen fordi overføringene til landbruket var for små. Og særlig var partiet opptatt av landbrukets distriktpolitiske rolle.

Men bekymringen for landbruket ble borte like fort som mulighetene til regjeringstaburettene forduftet. For hva var begrunnelsen for å stemme mot SVs forslag: Jo, profilen var feil.

Det hele var en ny versjon av historien om Keiserens nye klær. Det var ingen - og aller minst landbrukets egne - som lot seg lure.

For Regjeringen er situasjonen uforandret. Vi er fortsatt i mindretall og vil fortsatt satse på å finne løsninger det kan stå et reelt flertall bak gjennom et sak-til-sak samarbeide. Vi har ikke - og vil ikke - satse på trusler og press. Det er en dårlig linje som ikke kan føre fram.

I en situasjon hvor det ikke er mulig med et flertall i Stortinget bak noe regjerings-alternativ, må det satses på samarbeid.

Det trenger vi, skal vi løse oppgavene. Vi har lagt om til en riktig kurs, men fortsatt er det langt fram. Det

ansvaret kan heller ikke de borgerlige partiene løpe fra - selv om Høyre forsøker så godt de kan.

Kredittpolitikken

Det uføre som den økonomiske politikken de senere år har ført oss inn i, kan for en del føres tilbake til at utviklingen på kredittmarkedet kom ut av kontroll.

Høyre - som alltid sterkt har hevdet at vi må tjene pengene før vi bruker dem - slapp løs et uansvarlig overforbruk av penger vi ikke hadde tjent. Forbruksveksten var dobbelt så stor som produksjonsveksten. I 1984 og 1985 økte det private forbruket med 40 milliarder kroner - eller 10 000 kroner pr innbygger. I utenriksøkonomien ble overskudd til underskudd lenge før oljeprisene falt så sterkt. Vi importerte mer og mer og vi eksporterte mindre og mindre.

Den samlede utlånsøkningen på det private kredittmarkedet økte langt mer enn det som var forutsatt i det økonomiske opplegget for hvert enkelt år. I 1985 og 1986 fikk vi en utvikling der norske husholdninger samlet sett lånte mye mer enn de sparte.

Den borgerlige regjeringen opphevet den direkte regulering av bankenes utlån 1. januar 1984 og de opphevet systemet med renteerklæringer 25. september 1985, altså like etter Stortingsvalget. Det førte til markerte endringer.

Det var etter dette utlånsgaloppen startet.

Reguleringen av bankenes utlån ble avvirket på et meget uheldig tidspunkt. For det første var ikke skattereglene innrettet på at alle hadde adgang til å låne så mye de ønsket. For det andre var det ikke forsvarlig å ta bort reguleringene mens vi var midt i en klar internasjonal oppgangskonjunktur.

Noen av våre viktigste utfordringer framover er knyttet nettopp til kredittpolitikken. Vi er ikke fornøyd med dagens situasjon. Den omlegging av skattesystemet det nå er bred

enighet om å føre videre, vil bedre styringsmulighetene og føre til mer like lånekostnader etter skatt.

Endringene på kredittmarkedet de senere årene har imidlertid gitt nye rammer for rente- og kredittpolitikken. Utviklingen kan ikke så lett snus om og reverseres. Nye institusjoner har vokst fram. Lånevirkksomheten finner andre veier og tar lettere veien over landegrensene. Stabiliteten i økonomien og i valutakursen er derfor blitt mer avhengig av utlandets vurderinger av utviklingen i norsk økonomi.

Regjeringen har oppnevnt et offentlig utvalg med Per Kleppe som leder til å vurdere penge- og kredittpolitikken. Utvalget er bredt sammensatt med bl.a. deltakere fra de politiske partiene som er representert på Stortinget og fra organisasjoner i arbeids- og næringsliv.

Utvalget skal vurdere penge- og kredittpolitikkenes rolle i den økonomiske politikken. Det må vurdere virkningene av utviklingen på kredittmarkedet for omstilling og utvikling i næringslivet og fordelingen mellom grupper og mellom generasjoner. Her må også boligfinansiering og statsbankenes rolle trekkes inn. Utvalget må vurdere hvordan virkemidlene i kredittpolitikken kan gjøres mer effektive. Utvalget skal se særskilt på rentens rolle. Utvalget skal avgi innstilling i løpet av 1988.

Utredningen og behandlingen av den vil kunne legge grunnlaget for rente- og kredittpolitikken i slutten av dette tiåret og inn i 90-årene.

Det er viktig å ha klart for seg at heller ikke det gamle systemet fungerte godt, i og med at skattesystemet medførte en kraftig subsidiering av lånefinansiert forbruk, og mest for de høyeste inntektene.

Det gamle systemet ga som resultatet en overføring fra de som sparte til de som lånte. Det kan vi ikke vende tilbake til. Vi må også erkjenne at det ikke akkurat var de vanlige lønnstakere som kom først i køen når det gjaldt å få lån.

På dette området er det nok begrenset hvor mye en kan få til ved reguleringer som ikke griper ondet ved roten.

Vi har hatt en situasjon i 1986 hvor norske husholdninger har lånt betydelig mer enn de har spart. Så lenge folk flest er såpass opptatt av å låne penger også til forbruk, er det ikke enkelt å presse rentenivået ned. Vi vil da lett få en utvikling hvor utlånene igjen øker og renten presses opp igjen. Det er i virkeligheten bare mulig å få en skikkelig senking av rentenivået dersom folk begynner å spare mer og låne mindre. Derfor er det en nøye sammenheng mellom reformer i skattesystemet og muligheten for å styre kredittmarkedet. Dersom vi allikevel prøver vil vi bare oppleve at en stadig større del av innskuddene og utlånene går utenom bankene. Kredittmarkedet blir på denne måten enda mere grått og enda vanskeligere å styre.

Vi har gjort det som har vært mulig på rentesiden, men her må vi se i øynene at mulighetene har vært langt mer begrenset enn tidligere. Det har også i høy grad sammenheng med den vanskelige valutasituasjonen som vi kom opp i på grunn av fallet i oljeprisene og på grunn av den altfor sterke veksten i det private forbruket og importen.

Vi har simpelthen vært nødt til som nasjon å holde et høyt rentenivå for å hindre kapitalflukt og for å sikre at det kommer nok kapital til landet, slik at vi kan finansiere underskuddet i utenriksøkonomien. Dette er ikke en ønsket situasjon, men like fullt en realitet som det ikke nytter å lukke øynene for.

Den kraftkrevende industri og energipolitikk

Så litt om noen spørsmål dere er særlig opptatt av - situasjonen for den kraftkrevende industri og energipolitikken.

Dersom oljeprisene fortsetter å holde seg på et forholdsvis lavt nivå, vil utviklingen i den kraftintensive industri bli svært viktig for å sikre fremtidig balanse i utenriksøkonomien.

De senere år har denne industrien stått for ca. 20% av bearbeidingsverdien i norsk industri, og de samlede eksportinntekter fra disse sektorene har utgjort ca. 30-35% av fastlands-Norges eksportinntekter.

Den kraftintensive industri har også stor betydning for sysselsettingen. Denne industrien sysselsetter i dag i underkant av 30 000 mennesker. Bedriftene er ofte lokalisert til ensidige industristeder, og har på de fleste av disse stedene helt avgjørende betydning for sysselsettingen.

Verden over har denne industri opplevet en periode med betydelige strukturendringer. En rekke ulønnsomme bedrifter er nedlagt både i Europa, USA og Japan. Dette skyldes blant annet økte energipriser, lavere økonomisk vekst og oppbygging av kraftintensiv industri i energirike land som Canada og Brasil.

Etttersom det fortsatt er overkapasitet på global basis i produksjonen av de fleste metaller, vil vi oppleve strukturendringer også i årene som kommer. Plast fortrenger i stadig sterkere grad bruk av de tradisjonelle metaller. Dette vil stille betydelige krav til de norske bedrifters omstillingsevne og spesielt evnen til å finne frem nye produkter for å opprettholde konkurranseposisjonen.

Kraftprisvilkår

Elektrisk kraft er en meget viktig innsatsfaktor for den kraftintensive industri.

Den kraftintensive industris fremtidige kraftprisvilkår ble for en stor grad fastlagt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 16 for 1982-83. Det ble da slått fast at de gamle kraftkontrakter som bedriftene har inngått med Statskraft skal løpe stort sett uendret til de forfaller rundt århundreskiftet. Dette var en svært viktig avklaring, som vil sikre at de fleste bedriftene fortsatt vil få dekket store deler av sitt kraftbehov til en rimelig pris. Vedtaket har bidratt til stor grad av sikkerhet med hensyn til fremtidsplanlegging.

Prisene på ny statskraft til kraftintensiv industri ble også fastsatt ved samme stortingsbehandling. Det ble da tatt

utgangspunkt i en basispris, som justeres årlig i henhold til stigningen i engrosprisindeksen, men med et tak på 6%. Dette har blant annet ført til at denne prisen i dag ligger noe under den tilsvarende langtidsgrensekostnad.

Ulike anslag gir en gjennomsnittlig kraftkostnad for denne industrien på ca. 8,5-9 øre/kWh inklusiv el-avgift i 1986. Prisen på ny statskraft lå til sammenlikning i 1986 på ca. 18 øre/kWh inklusiv el-avgift og overføringskostnader.

Alt i alt må det derfor kunne sies at den kraftintensive industri i Norge i dag har relativt rimelige kraftprisvilkår.

Prisene på kraft til den enkelte bedrift varierer imidlertid mellom de enkelte bransjer og bedrifter alt etter kontraktsammensetning og andel av egenprodusert kraft.

Sammenlikninger med en del viktige konkurrentland viser at Norge ligger "midt på treet" når det gjelder priser på eksisterende kraftkontrakter til aluminiumindustrien, og meget gunstig an når det gjelder tilsvarende priser til ferrolegeringsindustrien. For ny kraft ligger Norge i det øvre sjikt når det gjelder kraftpriser til aluminiumindustrien og "midt på treet" når det gjelder ferrolegeringsindustrien.

Imidlertid vil ny kraft utgjøre så pass lav andel av det totale kraftkvantum at norske bedrifter i overskuelig fremtid fortsatt vil være konkurransedyktige når det gjelder kraftpriser.

El-avgiften er en viktig inntektskilde for staten. Den vil i år innbringe ca. 3 milliarder kroner, hvorav kraftintensiv industri forventes å betale ca. 1 milliard. Avgiften er i dag differensiert, slik at alminnelig forsyning betaler 3,4 øre/kWh, mens kraftintensiv industri betaler 3,1 øre/kWh. Flere bransjer og enkeltbedrifter har i tidligere år fått midlertidige reduksjoner/fritak for el-avgift når konjunktursituasjonen har vært vanskelig. I Revidert Nasjonalbudsjett foreslo som kjent Regjeringen en reduksjon i el-avgiften på 0,5 øre/kWh for ferrolegeringsindustrien i 1987, noe Stortinget sluttet seg til.

Også fagbevegelsen har fokusert sterkt på utviklingen i el-avgiften, først og fremst på grunn av den store kostnadsbelastningen den innebærer, men også på grunn av de dumpings-

anklager som med jevne mellomrom blir rettet mot den kraftintensive industri fra EFs side.

Det er derfor forståelig at industrien ønsker en slik avklaring om el-avgiftens langsiktige utvikling. På den annen side er det vanskelig å se at den langsiktige utviklingen i el-avgiften står i noen særstilling i forhold til den langsiktige utvikling i f.eks. andre kostnadsfaktorer som lønn, råvarer, kapitalkostnader osv. Ettersom avgiften fastsettes årlig av Stortinget i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet, er det vanskelig å tenke seg at utviklingen i avgiften kan bindes opp for flere år fremover.

El-avgiftens fremtidige stilling og utforming er vurdert i Energimeldingen 1987 som nylig er fremlagt. Det foreslås her ingen endringer i dagens system.

Krafttilgang

Ikke bare prisene, men også tilganegn på kraft er av grunnleggende betydning for de kraftintensive bransjers fortsatte konkurransevne og utviklingsmuligheter.

Regjeringen foreslår i Energimeldingen at kraftrammene for kraftintensiv industri settes til 36 TWh både i 1995 og 2000, noe som er en økning på 1 TWh i forhold til forrige energimelding og 4,6 TWh mer enn det er tildelt av fastkraft i dag.

Derfor vil kraftrammene neppe bli noen hindring for videre ekspansjon og modernisering innenfor den kraftintensive industri. Det vil nå i stor grad være opp til industrien selv å presentere planer for lønnsom anvendelse av kraften, basert på kostnadene ved å skaffe frem ny kraft.

Regjeringen har foreslått å tildele i alt ca. 2,45 TWh ny fastkraft til bedrifter innen kraftintensiv industri og treforedling. Dette inkluderer konvertering av 970 GWh ugarantert kraft til fastkraftkontrakter.

Energimeldingen slår også fast at det er urealistisk å dekke måltallene for kraftteterspørselen i 90-årene med fortsatt vannkraftutbygging alene. Derfor legger vi opp til en

strategi der det i tillegg til vannkraftutbygging også vil bli bygget ut en kapasitet på 5-15 TWh med gasskraft innen 1995. Hvor mye gasskraft som bør bygges ut vil først og fremst avgjøres av etterspørselen og kostnadene sammenlignet med alternative dekningsmuligheter.

Det er ikke aktuelt å gå ensidig inn for gasskraft i fremtiden. For det første eksisterer det nå et vannkraftsystem som i all overskuelig fremtid vil utgjøre selve fundamentet i norsk kraftforsyning. For det annet vil også nye vannkraftprosjekter bli planlagt og gjennomført, så lenge de ikke innebærer samfunnsmessig sett klart dyrere kraft enn det gasskraft gjør.

Mulighetene til å bygge kraftverk basert på gass fra sokkelen gir oss et valg når det gjelder den videre utvikling av det norske kraftsystemet. Gasskraft kan bli samfunnsøkonomisk klart rimeligere enn de dyreste av våre vannkraftprosjekter. Dette skyldes både forhold i gassmarkedet og muligheten for å utnytte produksjons- og transportanlegg på sokkelen som bygges for andre formål.

De besparelser samfunnet kan oppnå ved å velge en gasskraftstrategi fremfor fortsatt å satse på vannkraft, kan være betydelige. Grundige utredninger det kommende året vil vise hvor mye rimeligere gasskraft kan bli. Avgjørende vil være de prissettingsprinsipper som blir lagt til grunn for salg av gassen, og hvilke utbyggingsløsninger man vil velge på Haltenbanken.

Allerede nå er det mye som tyder på at de bidragene gasskraften står for, vil ha betydning for hele landets økonomi. Vi kan investere mer innenfor de høyest prioriterte områdene, og vi vil få en bedre og mer effektiv utnyttelse av landets ressurser. På noe lengre sikt vil næringslivet og forbrukerne kunne få klart lavere strømpriser enn med fortsatt ensidig vannkraftutbygging. Her ligger det både muligheter og utfordringer for den kjemiske industrien.

Regjeringen ser på energiprisene som de viktigste virkemidler for å fremme en effektiv utnyttelse av energiressursene. Ved

behandling av flere energimeldinger har det vært politisk tilslutning til prinsippet om at energiprisen bør avspeile samfunnets kostnader ved å fremskaffe mer energi. Dette vil bidra til rasjonell utnyttelse av energiresursene og stimulere til innsparing i energiforbruket der dette er samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Hovedprinsippene for kraftprispolitikken er utformet med utgangspunkt i vannkraften. En utbygging av gasskraftverk vil innebære at store mengder varmekraft trekkes inn i det norske kraftsystemet. Dette vil som jeg nevnte, kunne få en kostnadsdempende effekt sammenlignet med utbygging av dyrere vannkraftverk. På grunn av den usikkerhet som fortsatt rår med hensyn til hvor mye gasskraft som vil bli tatt inn, og på hvilke tidspunkter, er det imidlertid ikke fremmet forslag til endringer i kraftprispolitikken i Energimeldingen 1987. Det er satt ned et interdepartementalt utvalg som skal utrede dette spørsmålet.

Spørsmålet vil bli fremlagt for Stortinget slik at Stortinget får anledning til å vurdere kraftprispolitikken på ny før gasskraft kommer på nettet.

Enkelte har uttrykt bekymring for at våre gassreserver nå skal tømmes for raskt. Det blir fremholdt at gassprisene i fremtiden kan stige så mye at det kan være lurt å utsette gassutvinningen til senere. Andre bruker som argument mot gasskraften at det dreier seg om bruk av en ikke fornybar ressurs. Regjeringen er opptatt av at alle våre ressurser bør utnyttes på en slik måte at de bidrar til en varig videreutvikling av velferdssamfunnet. Vi hverken kan eller skal gjøre oss avhengig av gassen for all fremtid.

Slik situasjonen i dag ser ut er det imidlertid liten grunn til bekymring. For det første har vi allerede påvist meget store gassressurser på norsk sokkel. De påviste reservene vil være tilstrekkelig til en norsk gasseksport på dagens nivå i mer enn 100 år. De kvanta som i tilfelle skal brukes til norsk kraftproduksjon vil uansett bare utgjøre en liten del av den samlede eksporten.

Det finnes dessuten fortsatt store områder på norsk sokkel som er interessante geologisk sett. Her er det ennå ikke foretatt undersøkelsesboring. Det er derfor grunn til å tro at

fremtidig letevirksomhet også vil kunne gi betydelige mengder med ny gass.

Den store utfordringen blir derfor hvordan vi på en lønnsom måte både skal få eksportert mer gass og utnytte mer gass innenlands. Helt sikkert er det at vi står ved et energipolitisk tidsskifte, med nye og langsiktige perspektiver.

Fremtidsutsikter

Det er bred politisk enighet om at den kraftintensive industri skal gis rammevilkår som vil sikre fortsatt vekst og utvikling. Det vil i første rekke være aktuelt å foreta investeringer i økt kapasitet i tilknytning til eksisterende bedrifter. Dette vil falle langt billigere enn å bygge opp nye, ettersom en kan utnytte eksisterende infrastruktur. Flere nye videreforedledede FeSi-legeringstyper er utviklet i de senere år. Omtrent halvparten av den norske FeSi-produksjonen omfatter i dag kvaliteter som oppnår bedre priser enn vanlig standard FeSi. Markedet for silisium er preget av bedre prisutvikling og atskillig mer avdempede konjunktursvingninger enn FeSi-markedet totalt. Det regnes fra de fleste hold med en viss vekst i silisiummarkedet i årene framover.

Ut fra beliggenhet og under forutsetning av at dagens konkurranseevne for norsk aluminiumindustri opprettholdes, hevder de norske selskapene at forholdene ligger godt til rette markedsmessig for en økning av aluminiumproduksjonen i Norge. Tre utvidelsesprosjekter som vil øke den norske kapasiteten med 93 000 tonn innen 1989 er da også igangsatt. (Dette gjelder Mosjøen Aluminium, Karmøy Fabrikker og Sunndal Verk.) Dannelsen av det nye aluminiumselskapet vil også kunne bidra til å styrke norsk aluminiumindustriens konkurranseposisjon.

Ettersom norske bedrifter i overskuelig fremtid fortsatt vil være konkurransedyktige når det gjelder kraftprisvilkår, er det viktig at også industriens øvrige kostnader utvikler seg slik at konkurranseevnen kan opprettholdes og helst styrkes. Dette vil blant annet stille krav til bedriftenes evne til rasjonalisering, nytenkning og produktutvikling.

Også fra det offentliges side vil det bli satset betydelige beløp på forskning og utvikling innen denne sektoren. Materialteknologi er utpekt som ett av 3 satsingsområder. Naturgitte fordeler med hensyn til vannkraft må ikke bli en sovepute slik at de prisfordeler vi i dag har på elektrisitet spises opp av manglende effektivitet, produktivitet og nyskapning. Det er bare ved å være mer effektive enn våre konkurrenter at norsk kraftintensiv industri på lang sikt vil overleve.

Norsk kraftintensiv industri er allerede godt i gang med denne prosessen gjennom blant annet de investeringer som gjennomføres og som planlegges gjennomført. Også på markedssiden skjer det gledelige ting, blant annet dannelsen av det nye norske aluminiumselskapet, konsentrasjonen på eiersiden innen ferrolegeringsindustrien og de forskjellige oppkjøp av utenlandske fabrikker som blant annet Norsk Hydro har stått for. Dette vil kunne gi betydelige rasjonaliseringsgevinster og gi norske bedrifter en sterkere markedsmessig posisjon, og bør følges opp med ytterligere tiltak fra bedriftenes side.